

نقش انگیزش در یادگیری

برای ایجاد انگیزه صحیح قبل از هر چیز خود معلم باید در جهت آماده‌سازی دانش‌آموزان تلاش کند. او نباید تمام توجه خود را به تدریس معطوف سازد بلکه باید با آماده‌سازی فراگیران روند رو به رشد تدریس را بهبود بخشد. در چارچوب کلاس درس، انگیزش به خصوصیات رفتاری نظیر علاقه، هوشیاری، توجه، تمرکز و پشتکار اطلاق می‌شود. این جنبه‌های انگیزشی، جنبه‌هایی هستند که معلم مستقیماً در کلاس با آن‌ها سروکار دارد. اگر دانش‌آموزی به گفته‌ها و راهنمایی‌های معلم توجه نکند و تکالیف خود را انجام ندهد، بالطبع یاد دادن مطلب به او بسیار دشوار خواهد بود.

معلم تاریخ نه تنها علاقه دارد که شاگردان درس‌های او را بیاموزند، بلکه امیدوار است آنان در آینده نیز رویدادهای اجتماعی و تاریخی را دنبال کنند.

ایجاد هوشیاری و توجه در دانش‌آموزان

وجود دقت و توجه از عوامل مهم در فراگیری مطالب درسی است و عدم آن سبب یادگیری ضعیف دانش‌آموزان می‌گردد. بنابراین معلمان و مربیان برای افزایش سطح توجه و دقت دانش‌آموزان، با توسل

کلاس موضوعی تاریخ

پروانه گودرزی
سرگروه تاریخ استان اصفهان

مقدمه

عدم علاقه اغلب دانش‌آموزان به درس تاریخ، از مهم‌ترین معضلات مدرسان این درس است. تشکیل «کلاس موضوعی تاریخ»، از راهکارهای مناسب برای رفع این معضل می‌باشد. در این نوشتار نگارنده به بیان تجربه خود در این خصوص می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: انگیزش، آموزش تاریخ، یادگیری

در کلاس
موضوعی کلیه
تجهیزات و
امکانات آموزشی
در اختیار معلم
و دانش آموزان
قرار می‌گیرد
تا معلم بتواند
با کمک این
امکانات ضمن
بیان مفاهیم
کتاب‌های
درسی، با انجام
کار عملی به
انتقال مفاهیم و
یادگیری بیشتر
دانش آموزان
کمک کند

می‌شود. یکی از دیگر مزایای این طرح دل‌بستگی معلم به این کلاس، به دلیل اختصاص آن به نام اوست. بنابراین معلم انگیزه زیادی دارد که با اضافه کردن امکانات مورد نظرش به کلاس، با توجه به تجارب و سلیقه خود، تدریس را برای خود آسان‌تر کرده، و گیرایی دانش‌آموزان را بیشتر کند.

هدف از تشکیل کلاس‌های موضوعی

کلاس موضوعی با هدف آموزش عملی همراه با آموزش تئوری در کلاس درس و ایجاد انگیزه و شور و نشاط بیشتر و همچنین آموزش کار گروهی برای دانش‌آموزان طراحی شده است.

تشکیل کلاس موضوعی

امسال، از شروع سال تحصیلی، همواره تشکیل کلاس موضوعی تاریخ را مدنظر داشتیم تا اینکه با کمک دانش‌آموزان وسایلی را فراهم کردم و سپس طرح خود را با مدیر دبیرستان در میان گذاشتم خوشبختانه مدیر نیز نهایت همکاری را با من نمود و یکی از کلاس‌های خود را به این امر اختصاص داد. وسایل ما به شرح زیر بود:

۱. نقشه‌های تاریخی سه‌بعدی، ۲. کتاب‌های تاریخی (اهدایی دانش‌آموزان)، ۳. ماکت‌های مربوط به آثار و اماکن تاریخی و مذهبی، ۴. مجسمه‌های تاریخی، ۵. تمبرهای قدیمی، ۶. اسناد (سندهای ازدواج خانواده‌ها یا اجداد دانش‌آموزان)، ۷. اسکناس‌ها و سکه‌های قدیمی، ۸. مجموعه فیلم‌ها و کلیپ‌های تاریخی، ۹. تصاویری از اماکن و شخصیت‌های تاریخی، ۱۰. رایانه و برد هوشمند (استفاده از تکنولوژی آموزشی)، ۱۱. تحقیقات دانش‌آموزی، ۱۲. ترجمه منشور کوروش، ۱۳. لباس‌های ایرانیان در دوره‌های مختلف تاریخی

آثار و پیامدها

در اینجا به ذکر برخی از دستاوردهای مثبت این طرح می‌پردازم:

۱. ثبات و ماندگاری بیشتر آموزه‌های علمی فراگیران؛
۲. تقویت قوه خلاقیت و ابتکار دانش‌آموزان؛
۳. ارتقای سطح اطلاعات تاریخی فراگیران؛

به تدابیر و روش‌های مختلف، می‌توانند توجه دانش‌آموزان را به مطالب درسی جلب نمایند. در حقیقت معلم باید در کلاس درس، نقش یک محرک را بازی کند. معنی‌دار کردن مطالب، پیچیدگی و سهولت یا سختی و آسانی مطالب و گفته‌ها، رفتارهای معلم از قبیل نگاه کردن یکسان و همه را مخاطب قرار دادن، کیفیت نوشته‌های معلم بر روی تخته، همه به‌طور مستقیم توجه و دقت دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. معلم با استفاده از تدابیر آموزشی می‌تواند بعد از ایجاد توجه و دقت در دانش‌آموزان آن را در سطح مطلوب حفظ نماید. از سوی دیگر کم یا زیاد بودن علاقه دانش‌آموزان نسبت به یادگیری و آموختن موضوع‌های مختلف درسی به تجارب آن‌ها در برخورد با این موضوع‌ها ارتباط دارد. تجارب یادگیری دانش‌آموزان در درس‌های مختلف وقتی به صورت موفقیت‌ها یا شکست‌های پی‌درپی باشد، سبب ایجاد تصوراتی نسبت به توانایی‌هایشان در رابطه با یادگیری موضوع‌های مختلف می‌شود و حتی انگیزه آن‌ها را در رابطه با موضوع‌های مشابه، تحت تأثیر قرار می‌دهد.

یک شروع خوب، روان و موفقیت‌آمیز تأثیر مثبت و در مقابل یک شروع ملال‌آور، نامفهوم و خسته‌کننده، تأثیر منفی به دنبال دارد. معلم ماهر می‌داند که مسئله شروع درس به کلمات مقدماتی و اولیه قصه‌گو شباهت دارد که توجه و علاقه خواننده باید در آغاز داستان برانگیخته شود. معلم تاریخ باید بداند که چگونه و با استفاده از چه روش‌هایی در آغاز کلاس توجه دانش‌آموزان را به خود جلب کند.

کلاس موضوعی چیست؟

در کلاس موضوعی کلیه تجهیزات و امکانات آموزشی در اختیار معلم و دانش‌آموزان قرار می‌گیرد تا معلم بتواند با کمک این امکانات ضمن بیان مفاهیم کتاب‌های درسی، با انجام کار عملی به انتقال مفاهیم و یادگیری بیشتر دانش‌آموزان کمک کند زیرا با انجام کار عملی یادگیری آسان‌تر شده و در زمان صرفه‌جویی می‌شود. به‌علاوه، آموخته‌ها در ذهن دانش‌آموزان حک می‌گردد و همچنین باعث رشد خلاقیت و نوآوری و بالا بردن روحیه کار گروهی بین آن‌ها

۴. دو سویه شدن امر آموزش؛
  ۵. افزایش علاقه به مطالعه و تحقیق بین دانش‌آموزان؛
  ۶. آشنایی دانش‌آموزان با فناوری روز؛
  ۷. جنبه علمی یافتن درس تاریخ و خارج شدن آن از چارچوب محفوظات؛
  ۸. ایجاد جنب و جوش در کلاس (پویایی دانش‌آموزان)؛
  ۹. ایجاد صمیمیت بیشتر بین معلم و فراگیران؛
  ۱۰. افزایش علاقه‌مندی دانش‌آموزان به درس تاریخ؛
  ۱۱. متمرکز شدن کلیه تجهیزات و امکانات آموزشی یک درس در یک مکان؛
  ۱۲. فراهم کردن فرصت و فضای مناسب برای فعالیت‌های علمی و عملی توسط دانش‌آموزان؛
  ۱۳. ارتقای سطح کیفی آموزش در مدارس؛
  ۱۴. انتقال بهتر مفاهیم و کمک به یادگیری بهتر و آسان‌تر دانش‌آموزان؛
  ۱۵. صرفه‌جویی در زمان تدریس؛
  ۱۶. به‌کارگیری روش‌های نوین و فعال تدریس؛
  ۱۷. متناسب نمودن نوع روش تدریس براساس موضوع هر کلاس؛
  ۱۸. افزایش عمیق یادگیری مطالب در ذهن دانش‌آموزان؛
  ۱۹. رشد خلاقیت و نوآوری دانش‌آموزان؛
  ۲۰. تقویت روحیه کار گروهی در دانش‌آموزان (گروه‌های ۳ یا ۵ نفری)؛
  ۲۱. ایجاد رقابت سالم در بین اعضای گروه؛
  ۲۲. تقویت روحیه پرسش‌گری، مشارکت و تفکر در دانش‌آموزان؛
  ۲۳. ایجاد انگیزه، شور و نشاط بیشتر در دانش‌آموزان؛
  ۲۴. چرخشی بودن کلاس‌های درسی؛
  ۲۵. جلوگیری از یکنواخت بودن کلاس‌های درسی؛
  ۲۶. افزایش انگیزه در دیگر دبیران نسبت به تأسیس و تجهیز کلاس موضوعی خود؛
  ۲۷. استفاده صحیح از وسایل و امکانات کمک‌آموزشی موجود؛
  ۲۸. شناسایی کاستی‌های مدرسه از لحاظ امکانات آموزشی؛
  ۲۹. آموزش عملی همراه با آموزش تئوری در کلاس درس؛
  ۳۰. ثابت بودن کلاس معلم و تجهیزات در طول سال تحصیلی.
- درس تاریخ که پیش از آن برای دانش‌آموزان یکنواخت بود، با این شیوه حالت دیگری به خود گرفت. به عنوان مثال با دیدن فیلم مومیایی کردن در مصر باستان، دانش‌آموزان به صورت عینی مطالب آموزشی درس مذکور را فرا گرفتند. ایجاد کلاس موضوعی تاریخ در «دبیرستان شاهد» تا حدود زیادی درس تاریخ را از چارچوب محفوظات خارج کرد و نشان داد که می‌توان به درس تاریخ جنبه عملی داد.

